

LIDOVÉ NOVINY

120

LET V DOBRÉ
SPOLEČNOSTI

LIDOVÉ NOVINY

1893–2013

16. prosince 1893 se v Brně začala psát historie Lidových novin, dnes našeho nejstaršího deníku. Seznamte se s vývojem tohoto prestižního listu, který provází naši republiku od jejího vzniku až do současnosti. S novinami, které vytvářela a vytváří řada známých osobností. S novinami, jejichž vydávání bylo přerušeno v hluboké totalitě a obnoveno disidenty dva roky před návratem demokracie.

1893–1918

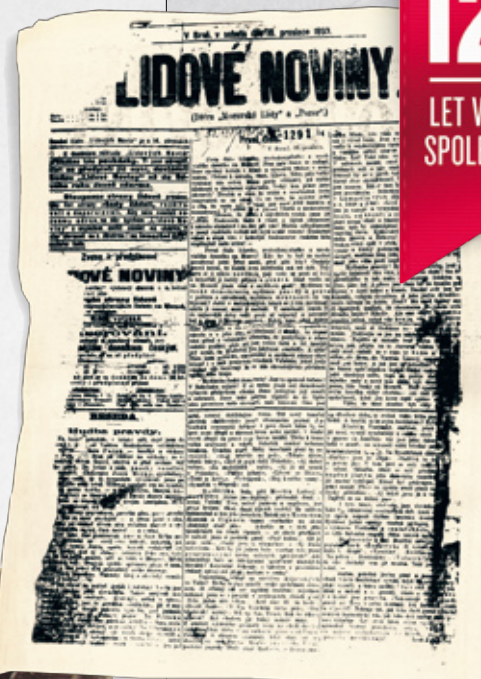
POČÁTKY A ROZMACH LIDOVÝCH NOVIN ZA RAKOUSKA-UHERSKA

Adolf Stránský, zakladatel Lidových novin

Historicky první číslo Lidových novin vyšlo v Brně 16. prosince 1893. Noviny vznikly spojením olomouckého časopisu Pozor a brněnských Moravských listů, jejichž zakladatel Adolf Stránský sloučení inicioval. Již v roce 1894 byly otevřeny filiálky redakce v Olomouci a Přerově. První redakce Lidových novin s šéfredaktorem Emilem Čermákem dosáhla nákladu asi 6000 výtisků. V roce 1898 se Stránský stal výhradním majitelem deníku. Aby snížil náklady, založil v roce 1903 Lidovou tiskárnu, o čtyři roky později opatřil v Brně novinám i tiskárnu sídlo v jednom domě. Na významné modernizaci novin se podílel Arnošt Heinrich, kterého Stránský přijal v roce 1904. Heinrich začal tím, že prosadil ranní vydání. Do roku 1905 Lidové noviny vycházely až odpoledne, a zpravodajství tak nebylo aktuální. Ranní vydání mělo místo úvodníku fotografii, nechyběla senzace, soudní síně. Z raniku se stal od roku 1909 hlavní list. Heinrichovi se také podařilo pro Lidové noviny získat celou řadu spisovatelů,

básníků a publicistů, např. Viktora Dyka, S. K. Neumanna, Marii Majerovou, Rudolfa Těsnohlídka, Jiřího Mahena a mnohé další. Do roku 1908 měly Lidové noviny podtitul „Organ strany lidové na Moravě“ a jejich politické úvodníky přinášely denně aktuální stanoviska této strany. Vedle novin začalo organicky vyrůstat knižní nakladatelství: romány, které vycházely v Lidových novinách na pokračování (překládané zejména z francouzštiny, angličtiny a ruštiny), vyšly později v knižní podobě. Pod taktovkou Arnošta Heinricha vznikla v únoru 1911 pravidelná nedělní literární příloha Večery, jejíž podobu svými kresbami a básněmi výrazně ovlivnil František Gellner. Vypuknutí první světové války Lidové noviny těžce zasáhlo: šest redaktorů muselo brzy narukovat (František Gellner krátce poté beze stopy zmizel na haličské frontě), bylo nutné snížit rozsah listu. Politické úvodníky začalo dodávat brněnské policejní ředitelství, protože v redakci se nenašel nikdo, kdo by se propůjčil rakouské válečné propagandě.

LIDOVÉ NOVINY
120
LET V DOBRÉ
SPOLEČNOSTI

KDO VEDL LIDOVÉ NOVINY

Emil Čermák (1864–1949)
Lidovým novinám šéfoval v letech 1893–1895. Narodil se ve Valašském Meziříčí. Po maturitě na tamním německém gymnáziu odešel do Prahy studovat práva, ale studia z finančních důvodů nedokončil. Od roku 1890 působil jako redaktor Stránského Moravských listů. V roce 1895 záhadně zmizel a později se objevil v Bulharsku, kde pracoval jako zahraniční korespondent. V letech 1915–1917 byl rakouskými úřady vězněn pro odbojovou činnost. V roce 1919 se stal prvním ředitelem právě založené Československé tiskové kanceláře. Na konci roku 1930 odešel do důchodu a do roku 1939 pak ještě přednášel žurnalistiku na Svobodné škole politických nauk v Praze.

Bohuslav Štěchovský (1858–1943)
Šéfredaktor Lidových novin v letech 1895–1919. Narodil se v Rakovníku, vystudoval v Praze reálku a poté chemii na Vysoké škole technické. V letech 1882–1888 působil v několika cukrovarech jako technický adjunkt. V roce 1888 se stal spolupracovníkem časopisu Všechno a o čtyři roky později redaktorem olomouckého časopisu Pozor. Pro Lidové noviny pracoval od jejich založení. Do penze odešel v roce 1919.

Od roku 1907 Lidové noviny sídlily v Rudolfské (dnes České) ulici č. 6 v Brně

Adolf Stránský (1855–1931)

Zakladatel Lidových novin se narodil v židovské rodině v Habrech. Vystudoval gymnázium v Německém (dnes Havlíčkově) Brodě a práva na Univerzitě Karlově. V roce 1880 si v Brně otevřel advokátní kancelář a zapojil se do místní politiky. V letech 1884–1885 v Brně vydával Národní noviny a v letech 1889–1893 Moravské listy. Zakládal Moravskou lidovou stranu, od roku 1891 ji předsedal. Jejím „organem“ se staly Lidové noviny, jejichž první číslo vyšlo v prosinci 1893. V roce 1895 byl Stránský zvolen poslancem moravského zemského sněmu a o rok později říšské rady ve Vídni. V roce 1918 se stal poslancem revolučního Národního shromáždění a ministrem obchodu v první československé vládě. V letech 1920–1925 byl senátorem za národní demokracii. V polovině 20. let založil liberální a prohradní Národní stranu práce, po jejím volebním neúspěchu odešel do ústraní. Zemřel 18. prosince 1931 v Brně.

Redakce LN v roce 1905

■ František Gellner (1881–1914)

„Měl jsem spolupracovníků málo, skoro žádných. A při tom jsem měl touhu, aby v listě byl feuilleton každodenní. I nařídil jsem několika svým přátelům, že musí napsat každý týden jeden, a abych dal dobrý příklad, sám jsem se také zavázal k této pro mne zřejmě tvrdé práci.“

Vzpomínka Arnošta Heinricha na jeho počátky v redakci LN

■ Antonín Sová (1864–1928)

■ Rudolf Těsnohlídek (1882–1928)

■ S. K. Neumann (1875–1947)

■ Fráňa Šrámek (1877–1952)

■ Jiří Mahen (1882–1939)

■ Viktor Dyk (1877–1931)

■ Leoš Janáček (1854–1928)

■ Karel Toman (1877–1946)

16. 12. 1895

1894

1895

1896

1897

1898

16. 9. 1899

1900

1901

1902

1903

9. 2. 1904

6. 9. 1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1918–1938 ZLATÁ ÉRA LIDOVÝCH NOVIN ZA PRVNÍ REPUBLIKY

Lidové noviny se stěhují do Prahy

Nejslavnější éra Lidových novin je spojována s obdobím meziválečného Československa. V říjnu 1918 Adolf Stránský s Arnoštem Heinrichem aktivně zasáhli do převratu v Brně a vyhlášení Československé republiky, oba se pak stali poslanci revolučního Národního shromáždění a Stránský také ministrem. Změnili se hlavní politické centrum: už nikoli Vídeň, ale Praha. Zde také Lidové noviny v roce 1920 otevřely svou filiálku. Další následovaly v Plzni, Českých Budějovicích, Liberci, Znojmě, Českém Těšíně, Ostravě, Olomouci, Jihlavě, Bratislavě, Košicích a Užhorodě. Lidové noviny také investovaly nemalé prostředky do zahraničních zpravodajů. Např. v Vídně psal Eugen Erdély, z Paříže Richard Weiner, z Berlína Egon Erwin Kisch.

Deník se neháslil k žádné politické straně s výjimkou krátkého období let 1925–1928, kdy byl označen za orgán Národní strany práce, kterou založil majitel novin Jaroslav Stránský (syn Adolfa Stránského). Zvláště před podzimními volbami v roce 1925 list zájmy svého vydavatele formou úvodníků, přehledu schůzí a volebních hesel vydátně

podporoval, získání sto tisíc hlasů však ke vstupu do parlamentu nestačilo. V první polovině 20. let získali majitelé Lidových novin nakladatelství Borový a v roce 1936 své tiskové impérium rozšířili o Topičovo nakladatelství. V jeho prostorách na Národní třídě 9 pak získala redakce Lidových novin své nové sídlo. Taková adresa byla vizitkou úspěchu: v roce 1937 se zvedl náklad ve všední den na 44 000 výtisků, přičemž odpoledník měl ještě téměř o dvacet tisíc více. V roce 1936 vznikla Knihovna Lidových novin, která vydávala sešitová vydání původní beletrie. S novými rubrikami a přílohami se rozšiřovala redakce a přibývali spolupracovníci. Mezi nimi také Karel Čapek. Jazyk Lidových novin šel ke zkratce a jednoduchosti. To se projevilo i v práci s obrazem, fotografií, ale především kresbou a karikaturou. Mezi kreslíře, kteří do Lidovce uložili své vidění aktuality, patřili Hugo Boettinger, Eduard Miléna, Zdeněk Kratochvíl, Stanislav Lolka, Ondřej Sekora a samozřejmě Josef Čapek. Hlavním úvodníkářem Lidových novin byl od roku 1924 Ferdinand Peroutka.

LIDOVÉ NOVINY
120
LET V DOBRÉ
SPOLEČNOSTI

29. 10. 1918

1919

1920

1921

1922

5. 1. 1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

14. 9. 1937

2. 7. 1938

Heinrichovy metody řízení novin

Arnošt Heinrich vládl v novinách železnou rukou, které se musel podřídit i majitel novin Adolf Stránský. Helena Čapková ve svých vzpomínkách zaznamenala, jak před celým kruhem lidí odmítl Stránskému článek slovy: „Myslíte, dědku, že ten váš senilní úvodník, který jste dnes poslal dolů, dám tisknout? Spletl jste se, už nejsme v probuzenecké době a neřeční se jako před válkou na vídeňském sněmu.“ Heinrich považoval za základ novinové práce precizní a zejména aktuální zpravodajství. Z novin vymýtil jazyková klíše a prosadil, aby i sebemenší noticky byly podepsané. I malé jazykové a stylistické chyby jej doháněly k nepřítelosti. Zvláště pověštný byl svým řevem, který bylo možné občas slyšet i na ulici. „Chlapi zatracení, kdybych v redakci nekřičel, měl bych v ní ledva bordel!“ Zároveň otevřel Lidové noviny literárním žánrům: list tiskl pravidelné povídky i básně. Pro pravidelnou spolupráci, či dokonce redakční práci získal mnoho špičkových českých literátů.

Ilustrace Ondřej Sekora

■ Jaromír John
(1882–1952)

■ Karel Čapek
(1890–1938)

Arnošt Heinrich (1880–1933)
Šéfredaktor Lidových novin v letech 1919–1927 a 1930–1933. Klíčová osobnost české žurnalistiky první třetiny 20. století a tvůrce slávy Lidových novin, jejichž podobu výrazně ovlivňoval od roku 1904. Pocházel z chudé pražské rodiny, byl polovičním sirotkem. Vystudoval reálné gymnázium v Křemencově ulici v Praze, po maturitě začal studovat Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, studia však nedokončil. Od mládí činný žurnalisticky, nejprve ve Studentských směrech, později v Herbenově Času. Díky přímluvě T. G. Masaryka, s jehož rodinou se přátelsky stýkal, získal v roce 1904 místo redaktora v Lidových novinách. Velmi záhy zastínil dosavadního šéfredaktora a jeho přičiněním se z okrajových a provinčních novin stal přední celostátní deník liberální orientace. Za první světové války se účastnil odboje, po převratu v roce 1918 byl i poslancem revolučního Národního shromáždění. V polovině 20. let nesouhlasil s politickým aktivismem majitelů listu a z Lidových novin odešel (v letech 1928–1929 pracoval jako šéfredaktor deníku Tribuna). Na své místo se pak vrátil v roce 1930. Zemřel na plicní embolii.

Eduard Bass (1888–1946)
Šéfredaktor Lidových novin v letech 1933–1938 a 1945. Narodil se jako Eduard Schmidt v rodině kartáčníka. Vystudoval obchodní akademii, ale mimořádné vpravčeské a literární nadání jej přivedlo ke kabaretu a novinám. Před první světovou válkou účinkoval jako konferenciér a zpěvák ve slavném kabaretu Červená sedma a psal do satirických časopisů. Do Lidových novin jej získal v roce 1920 Arnošt Heinrich. Bass se brzy stal klíčovou postavou redakce a po Heinrichově smrti šéfredaktorem. Přední český prozaik a satirik, autor knih jako Klapzubova jedenáctka (1922) či Cirkus Humberto (1941).

„Považuji za nesmírně důležité pro národ, jak se dělají noviny ... Tož pravda: člověk, který píše do novin, pro novinový papír, upíraje oči na lidi, pro něž píše, nemá pocit, že plní jakýsi velejemný úkol, hodný ručního papíru a omezené tiráže, připadá si spíš jako dělník, ale ujišťuji vás, že to naprosto není ponižující pocit.“ Karel Čapek

■ Egon Erwin Kisch
(1885–1948)

■ Václav Černý
(1905–1987)

■ František Weyr
(1879–1951)

■ Ferdinand Peroutka
(1895–1978)

■ František Langer
(1888–1965)

■ Arne Novák
(1880–1938)

■ Marie Fantová
(1893–1963)

■ Richard Weiner
(1884–1937)

ERSTE
Corporate Banking

Erste v podpoře inovací

1938–1945 LIDOVÉ NOVINY V TĚŽKÝCH ČASECH

Karel Čapek, symbol prvorepublikových Lidových novin, zemřel 25. prosince 1938

Odboj i kolaborace

Za první republiky podporovaly Lidové noviny politiku Hradu, tedy Tomáše G. Masaryka a Edvarda Beneše. Neúspěch této politiky, který se projevil tragickou mnichovskou dohodou, byl tedy chápán také jako porážka Lidových novin. Lidové noviny se v době po Mnichově snažily dodávat čtenářům sil a odvahu. Odmítaly kampaň, kterou proti první republice a jejím představitelům rozpoutal pravicev tisk. Jako rozhodný obránce demokracie vystupoval na stránkách Lidových novin Karel Čapek, na něhož nová politická garnitura útočila. Karel Čapek patřil k prvním obětem politického štvání: zemřel 25. prosince 1938 a pro noviny to byla obrovská ztráta. Po okupaci v březnu 1939 odešel majitel Lidových novin Jaroslav Stránský s rodinou do exilu, kde se zapojil do protinacistického odboje – do vlasti se vrátil v roce 1945 jako ministr Benešovy vlády. Do Lidových novin byla dosazena říšská správa a jejich psaní

bylo podřízeno tuhé cenzuře. Šéfredaktor Karel Z. Klíma musel v červnu 1941 na nátlak Němců odejít. Jeho nástupcem se stal k německým požadavkům podstatně vstřícnější Leopold Zeman. Klímu počátkem srpna 1942 zatkl gestapo a 23. srpna 1942 byl v Terezíně umučen. Perzekuci neušly ani další osobnosti Lidových novin: na podzim 1939 byl zatčen Josef Čapek, který zahynul na konci války během pochodu smrti. Němci zatkl i Karla Poláčka, kterého deportovali do Terezína a odtud do Osvětimi, kde zemřel 19. října 1944. Celou válku prožil v koncentračních táborech také Ferdinand Peroutka. Tvůrci Lidových novin – jak ti, kteří odešli do exilu, kde se zapojili do zahraničního odboje, tak ti, kteří zůstali v okupované vlasti – se ani v době, kdy nemohli psát svobodně, nezpronevěřili svému krédu a přesvědčení a ve své většině ze všech sil bojovali za obnovení svobody národa a demokracie.

Redakce Lidových novin v karikaturách Josefa Čapka

Kauza šéfredaktora Leopolda Zemana

Byl šéfredaktor Lidových novin v době okupace kolaborant? Spolu s dvaceti dalšími tzv. aktivistickými novináři stanul Leopold Zeman před Národním soudem. Proti němu mluvily zejména jeho publikované články. Již na počátku války, když působil v Moravské orlici, psal Zeman papjány na Hitlera a německou brannou moc. Ve stejném duchu psal i později do Lidových novin, s obratem na frontách v roce 1943 však jeho horlivost výrazně poklesla. Během soudního přelíčení v dubnu 1947 se ukázalo, že Zeman v redakci zaměstnával bývalé legionáře a Židy, angažoval lidi, kterým hrozil pracovní úřad, a dokonce zachránil několik beden knih z majetku Jaroslava

Stránského. „Sám nikoho nenutil ani nenabádal ku psaní aktivistických článků, jako se tomu dělo jinde,“ konstatoval již policejní vyšetřovatel. Leopold Zeman byl nakonec uznán vinným a odsouzen na 2,5 roku. V kontextu tehdejších drakonických trestů – sedm aktivistických novinářů bylo odsouzeno k smrti a popraveno – šlo o jeden z nejžnějších trestů.

Karel Poláček (1892–1945)

„V západním tisku rozehl se nyní jáso: Mír zachráněn! Někteří tam prý dokonce tvrdí, že byl zachráněn věčný mír. Poněvadž tomu nerozumíme, poněvadž nechceme podrobněji přihlížet tomu, jak na chvíli slepě triumfuje pouhá živočišná úleva a jak okamžik dekoruje lidi, které historie zcela určitě nebude dekorovat, spustíme opnou nad tímto noblesním divadlem a budeme se starat jen o své, československé věci.“ Ferdinand Peroutka, LN 2. října 1939

Ondřej Sekora (1899–1987)

František Trávníček (1888–1961)

Josef Čapek (1887–1945)

Eduard Bass (1888–1946)

1. 10. 1938

26. 12. 1938

16. 5. 1939

1940

1941

28. 8. 1942

1943

1944

1945

Ferdinand Peroutka (1895–1978)
Šéfredaktor Lidových novin v letech 1945–1948. Pocházel z rodiny úředníka, vystudoval gymnázium na pražských Vinohradech. Novinářskou kariéru zahájil v roce 1914 v Herbenově Času jako výtvarný recenzent, 1919–1924 byl redaktorem deníku Tribuna. Díky daru prezidenta Masaryka založil v roce 1924 revue Přítomnost, kterou do roku 1939 řídil, ve stejné době psal pravidelné úvodníky do Lidových novin. Zároveň publikoval sbírku esejů a rozsáhlé dílo Budování státu o počátcích Československé republiky. Za okupace byl vězněn v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. Na Přítomnost po válce navázal revu Dnešek (1946–1948). Po komunistickém převratu byl nucen odejít do exilu, od roku 1950 žil v USA, kde se o rok později stal na deset let ředitelem českého vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Výrazně se také angažoval v exilové politice, zejména v Radě svobodného Československa. Autor románů a divadelních her.

Jan Drda (1915–1970)
Šéfoval Lidovým novinám v letech 1948–1952. Maturoval na gymnáziu v Příbrami, v letech 1934–1938 studoval na FF UK klasickou filologii a literární komparatistiku. Od roku 1937 do roku 1942 kulturní redaktor Lidových novin, 1942–1945 scenárista Lucernafilmu, 1945–1948 redaktor deníku Práce. Výrazný exponent staliniské kulturní politiky, 1949–1956 předseda Svazu československých spisovatelů, 1948–1960 poslanec Národního shromáždění, 1952–1962 člen Ústředního výboru KSČ. Autor knih pro děti, scénářů a románů.

„Drda dostal všechny možné funkce a dělal obrovskou kariéru. Ale na druhé straně se komunistů hrozně bál. Vůbec se bál konfliktů: když měl někoho propustit, tak vždycky onemocněl, aby to nemusel dělat osobně. Jinak byl opravdu přátelský, srdečný člověk, který měl talent přirozeně se bavit s lidmi. Lidé ho měli rádi. My jsme mu jednou řekli, že novým Lidovkám se v Praze říká Rudé prdy Jana Drdy, a on z toho plakal.“
Věra Sautková

Komunisté Lidovky zničili

Od února 1945 vycházely Lidové noviny jen na jednom listu a plně zpráv o potížích, do kterých se dostali nacisté. 17. dubna 1945 vyšly Lidové noviny naposledy. To už ale byla větší část Československa svobodná a blížil se konec války. Do Pražského povstání se zapojili i novináři. Vznikaly revoluční výbory, které zajišťovaly výrobu necenzurovaných novin. 9. května 1945 založil předválečný šéfredaktor Eduard Bass se svými kolegy Národní výbor Lidových novin a okamžitě se pustili do přípravy jejich vydání. Z nového rozhodnutí vlády ale nesměly vycházet noviny, které sloužily okupantům. Toto stanovisko potvrdil v červnu 1945 také prezident Edvard Beneš. Lidové noviny na to doplatily jako první. Vycházely za okupace, a navíc byly majetkem ministra Jaroslava Stránského. Toho využili komunisté a jejich vydávání okamžitě zastavili. Bassovi se však podařilo založit Sdružení kulturních organizací, které se vydávání Lidových novin ujalo. A protože nemohly vycházet pod svým názvem, zrodily se Svobodné noviny. První číslo vyšlo 23. května 1945 a mělo čtyři strany. Od začátku dělalo vedení redakce vše pro to, aby každému došlo, že jde o Lidové noviny. Situace ve Svobodných novinách se mění v srpnu 1945, kdy z vedení odchází Bass a jeho nástupcem se stává Ferdinand Peroutka. Ten se vzhledem ke svým názorům brzy dostává do konfliktu s komunisty, jejichž tlak postupně roste.

V roce 1947 vydává svou polemiku o tom, kdo vlastně osvobodil Prahu. Svobodné noviny v té době patří mezi nejprodávanější tituly. Peroutka byl 24. února 1948 sesazen a rudými revolucionáři vyloučen ze Syndikátu českých spisovatelů. Nahradil ho Jan Drda. Ti, kteří byli spojeni s Peroutkou a neemigrovali, často končili v bolševických vězeních. List se v roce 1948 vrátil k původnímu názvu Lidové noviny, musel ale tisknout ody na Stalina a Gottwalda a opěvovat justiční vraždu Milady Horákové. Drda navíc nadělal svým hospodařením desetimilionové dluhy a kvůli těm také vyšly 8. února 1952 Lidové noviny naposledy.

Do roku 1939 Lidové noviny vlastnil Jaroslav Stránský. Za války měly německou správu. Po osvobození je vydávalo Sdružení kulturních organizací.

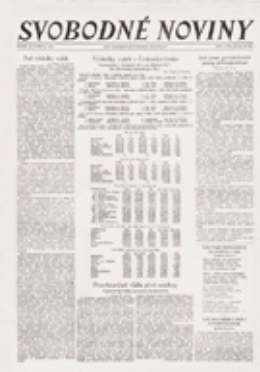

Únor 1948 v redakci Svobodných novin očima Zdenka Slouky

Pozdější politolog Zdenek Slouka (1923–2012) patřil v letech 1945–1948 k benjamínkům v brněnské redakci Svobodných novin. Ve svých vzpomínkách Jdi po skryté stopě (2009) zachytil dění v novinách od nástupu Jana Drdy do prosince 1948, kdy odešel do exilu. „Ve středu 25. února začal akční výbor Svazu českých novinářů vylučovat: nejdříve ze Svobodných novin Ferdinanda Peroutku a Eduarda Valentu, ze Svobodného slova Ivana Herbeny, z týdeníku Vývoj Pavla Tigrida a Jiřího Kovtuna, mnoho dalších z různých listů. Téhož dne se již v tiráži pražského vydání Svobodných novin neobjevilo jméno Peroutky jako šéfredaktora – den předtím je odstranil jeden z pražských metetrů, kteří již formovali podnikový akční výbor. A akční výbor si hned vybral Jana Drdu jako nového šéfredaktora. Další změny šly rychle. Akční výbor brněnské odbočky Svazu českých novinářů žádal vyloučení brněnského šéfredaktora Svobodných novin Jaroslava Rejzka a redaktorů Zdenka Slouky, Jiřího Nehnévaysy a Jaroslava Dreslera.“ Na počátku března dostal Slouka vyrozumění, že ústřední akční výbor Svazu

českých novinářů jeho vyloučení revokoval a že se má vrátit do redakce. „Po několika dnech za mnou přišel nový šéfredaktor brněnských Svobodných novin Vojmír Šimonek, kterého dosadil Jan Drda místo Jaroslava Rejzky. Vysoký, pohledný chlapec, asi třicetiletý, Komunist, slušný člověk, novinář. Usadil se vedle mého stolu. „Podívej, já vím, že je to pro tebe a pro všechny tady těžké, ale to přejde, budeme zkrátka dělat dobré noviny.“ Nehnul jsem brvou, ale Šimonek nebyl hlupák, něco v mých očích musel vidět. „Čemu bys se nejraději v redakční práci věnoval?“ – „Dobrá rád bych si vzal na starosti denní zprávy.“ – „Tak dobře, vezmi si na starosti denní zprávy. A zatím sám nepiš. Jako prozatím.“ S tím odešel. Až odpoledne jsem si všiml, že na kraji stolu, kde Šimonek seděl, zůstal nějaký papír: formulář žádosti o přijetí za kandidáta na členství v komunistické straně. Cestou domů jsem se zastavil u sekretářky. „Pani Trnková, pan šéfredaktor něco zapomněl na mém stole, dejte mu to, prosím.“ (kráceno)

■ Zdenek Slouka (1923–2012)

■ Edvard Valenta (1901–1956)

■ Jan Drda (1915–1970)

■ Bedřich Golombek (1901–1961)

Jaroslav Putík (1923)

■ Zdenek Jirotko (1911–2003)

Návrat k dobré tradici

První pokus obnovit vydávání Lidových novin přišel již v roce 1968. Lidové noviny měly vycházet od října a jejich šéfredaktorem byl jmenován Antonín J. Liehm. Sovětská invaze ale plány zhatila. Dva roky před sametovou revolucí usoudili dva z významných signatářů Charty 77 Václav Havel a Ladislav Lis, že je třeba začít vydávat časopis. Takový, který by prolomil okruh chartistů a dostal se mezi lidi. Jiří Ruml proto navrhl, že by se mohly obnovit Lidové noviny. První pokus ze září 1987 neskončil dobře úpravou ani po obsahové stránce. Druhé číslo už dopadlo lépe a následně první řádné lednové číslo z roku 1988 vytvořilo standard pro ta další. Na titulní straně se objevil úvodník Václava Havla s příznačným názvem Noviny jako škola. Už od prvních čísel vzbuzovaly Lidové noviny zájem v zahraničí. Zmínovaly se o nich New York Times, francouzský Le Monde jim dokonce věnoval celou stranu

s výňatky. Pravidelně o nich referoval Hlas Ameriky, Svobodná Evropa a česká redakce BBC. Od jiných samizdatových periodik se Lidové noviny lišily tím, že jejich vydavatelé usilovali o oficiální registraci. Největším problémem Lidovek zůstávala výroba a distribuce. Vždy po uzavěře čísla, což bylo mezi dvacátým a dvacátým dnem každého měsíce, vyvíjela StB čilou aktivitu. Redakce samizdatových Lidovek vyrobila asi 350 kusů měsíčně. Ty se dále mezi lidmi kopírovaly, takže se celkový náklad blížil deseti tisícům. V říjnu 1989 byl zatčen šéfredaktor Lidovek Jiří Ruml a jeho zástupce Rudolf Zeman. Navzdory tomu ale vyšlo říjnové i listopadové číslo. V prosinci 1989 již vyšly Lidovky tiskem v půlmilionovém nákladu. V lednu následujícího roku se pak začaly objevovat dvakrát týdně a čísla dubna 1990 vyšly první deníkové číslo obnovených Lidových novin.

LIDOVÉ NOVINY

LEDEN 1988

ČÍSLO 1

Noviny jako škola

„Společnost upadla do bezesmyšlné, bezcílné a bezvýchodné spirály. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

„Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

Radosti a obtíže

„Radosti a obtíže, které jsou součástí každého lidského života. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

„Radosti a obtíže, které jsou součástí každého lidského života. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

Noviny jako škola: úvodník Václava Havla z prvního čísla Lidových novin v lednu 1988

„Tradice, na kterou mělo být navázáno, byla jiná a připomíná ji už zvolený název: jde o tradici starých Lidovek jako novin vskutku svobodných, nejen vnějškově, ale i vnitřně nezávislých, novin bytostně demokratických a veskrze věcných, kterým jde jen o pravdu a její nepředpojatou analýzu. To znamená analýzu sice osobně zaujatou, ale nepoznamenanou žádným osobním nebo historickým traumatem ani žádnými ideologickými paradigmaty či aspoň jejich mentálními pozůstatky. Lidové noviny mají dobrou vůli být skutečně nepokřiveným zrcadlem doby v duchu

tradice, k níž se svým jménem hlásí. Tímto zrcadlem se nemohou stát ihned a svrchovaně, protože nejsou vrcholem sebeosobozobovacího zápasu našeho novinářství, ale jen jeho počátkem. Spíše tedy než setkáním mistrů svobodné žurnalistiky budou jakousi její školou či krystalizačním ohniskem.“ (kráceno)

■ Jiří Dienstbier

LIDOVÉ NOVINY

LEDEN 1988

28. říjen: reminiscence a realita

„28. říjen: reminiscence a realita. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

LIDOVÉ NOVINY

LEDEN 1989

Pravda a perzekuce

„Pravda a perzekuce. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

LIDOVÉ NOVINY

PROSINEC 1989

Ověřené dveře

„Ověřené dveře. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí. Lidové noviny jako škola, která by měla být v každé rodině, aby se lidé mohli vzdělávat a být schopni činit své vlastní rozhodnutí.“

Jiří Ruml (1925–2004)
Šéfredaktor Lidových novin v letech 1987–1990. V roce 1944 maturoval na plzeňské reálce. V letech 1947–1955 a 1958–1963 redaktor Československého rozhlasu, 1955–1957 Večerní Prahy, 1963–1964 Československé televize, 1966–1969 redaktor a později zástupce šéfredaktora časopisu Reportér. Na počátku normalizace vyloučen z KSČ, živil se nejprve jako úředník a po podpisu Charty 77 (v roce 1984 byl jejím mluvčím) jako jeřábník. V letech 1981–1982 byl vězněn za „podvracení republiky“. Od podzimu 1987 šéfredaktor samizdatových Lidových novin, za tuto činnost byl od 12. října do 24. listopadu 1989 držen ve vazbě. Šéfredaktor LN do července 1990, v letech 1990–1992 poslanec Federálního shromáždění, kde mimo jiné vedl parlamentní komisi pro vyšetření události 17. listopadu 1989. Po skončení své politické kariéry pravidelný spolupracovník Lidových novin.

O osud socialismu v této zemi i jinde se dnes pokřtecky obávají nejvíce ti, kteří socialistické myšlenky a ideály svou politikou soustavně diskreditují. V posledním dvacetiletí zdokonalili nedemokratický autoritativní systém: prakticky zrušili základní občanská práva a svobody, obklíčili společnost početným represivním aparátem, nekompetentně řídili hospodářský život, způsobili mravní krizi celého národa. A tyto lidé nám teď plánují budoucnost do rok 2005? Rudolf Zeman, LN září 1989

1990–2013

LIDOVÉ NOVINY OD OBNOVY PO SOUČASNOST

Dlouholetý
kreslíř LN
Vladimír
Jiránek

Od samizdatu k internetu

Začátkem prosince 1989 bylo jasné, že prosincové číslo měsíčníku Lidové noviny už vyjde jinak než jako dosud v několika stovkách xerokopovaných kopií. Stále ovšem platily komunistické zákony, podle nichž směly tisk vydávat pouze státní organizace a jejich vydávání musel povolit úřad pro tisk a informace. V čele Federálního úřadu pro tisk a informace však mezitím stanul slovenský disident Miro Kusý. Tak se zrodil nápad, že úřad nejen tisk Lidovek povolí, ale stane se i jejich dočasným vydavatelem. Paradox doby: úřad, který komunisté zřídili k potlačování tiskových svobod, se stal vydavatelem prvních svobodných a nezávislých novin od roku 1948. Zatímco se připravovalo prosincové číslo, sestavovali Jiří Ruml a Rudolf Zeman redakci pro deník, který měl co nejdříve začít vycházet. Cíl byl velmi ambiciózní, už o první lednový týden začít vydávat Lidové noviny v novinořem formátu dvakrát týdně a od dubna přejít na denní vydávání od pondělí do soboty. Vznikla dost nesourodá redakce, tvořená redaktory a spolupracovníky samizdatových Lidovek a novináři, kteří dosud pracovali v oficiálních médiích. Největší taková skupina přišla

z deníku Svobodné slovo. Brzy se ukázalo, že spolupráce disidentů s vysokým morálním kreditem – ale často bez hlubších deníkářských zkušeností – s rutinními novináři, kteří ještě nedávno pracovali v redakcích tvořících součást oficiální propagandy, nebude jednoduchá. O tři roky později rozhodla valná hromada LN, a. s., o odprodeji 51 procent svých akcií nizozemské společnosti Ringier Taurus, dceřiné společnosti vydavatelského švýcarského koncernu Ringier. V září 1998 získává většinový podíl v LN, a. s., společnost Pressinvest, kterou vlastní německá vydavatelská firma RBVG. Lidové noviny se modernizují. Jako příloha LN začal vycházet pravidelný páteční magazín Pátek. V roce 1996 se redakce přestěhovala na Žižkov, pak do Karlína, odkud ji vyhnala stoletá povodeň do Senovážné ulice. V roce 2001 se Lidové noviny poprvé objevily celé v barvě. Zakládají také svou internetovou verzi na adrese www.lidovky.cz. V listopadu 2004 se redakce přestěhovala do nové, moderní budovy Anděl Media Centrum na Smíchově v ulici Karla Engliše. Na konci roku 2009 kupuje titul Lidové noviny vydavatelství MAFRA.

KDO VEDL LIDOVÉ NOVINY

Jiří Ruml (1925–2004)
1987–1990

Rudolf Zeman (1939)
1990–1991

Jaroslav Veis (1946)
1990–1991

Tomáš Smetánka (1959)
1992–1993

Jaromír Štětina (1943)
1993–1994

Jiří Kryšpín (1955)
leden až březen 1994

Libor Ševčík (1946)
1994–1996

Jefim Fištejn (1946)
1996–1997

Pavel Šafr (1967)
1997–2000

Veselín Vačkov (1968)
2000–2009

Dalibor Balšínek (1972)
od roku 2009

V roce 2002 spláchnula redakce Lidových novin velká voda

V roce 2002 sídlily Lidové noviny v Pobřežní ulici v Karlíně. V pondělí 12. srpna panovala v redakci lehká napjatá atmosféra. Nejvíce znepokojen byl tehdejší vedoucí domácího zpravodajství Michal Musil, který bedlivě sledoval zprávy z povodí Vltavy a celý den opakoval, že to redakci „spláchne“. Většina kolegů si z něj utahovala, protože předpověď zněla, že přijde pouze dvacetiletá voda. Vedení redakce se nakonec rozhodlo připravit na nejhorší a domluvílo, že část počítačového vybavení může být přesunuta do tiskárny MAFRA Print v Malesčích. Ještě večer však tehdejší primátor Igor Němec v televizi tvrdil, že „situace je nadmíru vyčtená“ a že Praze nic nehrozí. „Po 23. hodině jsme poslali poslední vydání do tisku a odjel jsem domů“, vzpomíná tehdejší šéfredaktor Veselín Vačkov. „Chystal jsem se do postele, když jsem o půlnoci slyšel v rádiu, že už hrozí čtyřicetiletá voda. Vyrazil jsem zpátky do Karlína a spolu s ředitelem vydavatelství Tomášem Vaněkem, technikem, redakčním řidičem a dalšími kolegy jsme osobními auty zahájili stěhování do Malesč. Do rána v zasedacíce ředitele tiskárny a v přilehlých prostorách stálo 30 počítačů

a fungovala redakční síť. Měli jsme k dispozici kolem 80 metrů čtverečních, kde se střídali editoři, korektori a grafici, zatímco reportéři a fotografové byli v terénu a posílali zprávy a fotky z internetových kaváren.“ Na situaci vzpomíná editor LN Martin Egyed: „V malé místnosti zhruba 5x4 metry se tísnilo asi patnáct lidí, kdo vstal od stolu na cigaretu či na záchod, měl smůlu, neboť přišel o místo u počítače, které okamžitě obsadil jiný kolega. Nakonec jsme se všichni vystřídali a noviny – byť s chybami – každý den vydali, ale bylo to vyčerpávající.“ O čtyři dny později získala redakce nové prostory o výměře asi 200 metrů čtverečních v nedaleké budově. Sídlo LN v Pobřežní ulici zalila voda do výše stropu přizemí: redakce se sem již nevrátila. 26. srpna se začala stěhovat do budovy v Senovážné ulici.

■ Ludvík
Vaculík

■ Ivan Klíma

■ Jaroslav Jirů

■ Václav Havel

■ Jaromír
Štětina

■ Jan Petrů

■ Petra
Procházková

LIDOVÉ NOVINY
120
LET V DOBRÉ
SPOLEČNOSTI

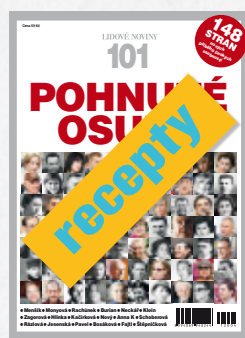
ERSTE
Corporate Banking | Erste v podpoře inovací

2013 – SPECIÁLY LN

LIDOVÉ NOVINY
120
LET V DOBRÉ
SPOLEČNOSTI

14 x ročně

8 x ročně

4 x ročně

52 x ročně